

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum XII. De Monachis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

absque ordinarij Episcopi consensu, & auctoritate, sicuti *Abb. hic* monet *n. 2.* quia Clerici aut Capitulum non possunt alterare statum Ecclesie, sine Episcopo, *uti docent DD. in c. ad audentiam. s. ubi Abb. n. 3. de Ecclesijs adificandis.* Dico tertio: tale onus, v. g. Theologiam docendi, non potest in collatione imponi personæ, per modum pacti. Ita docet *Gl. in cit. c. penult. V. unius Alexand. de navo super Abbatem in eodem c. Navar. in consilio unico, ut Ecclesiastica beneficia &c. contra Hostien. Ioan. And. & Abb. in cit. c. penult.*

Limitandum tamen est, si honesta conditio, seu requisitum sit, ad quod institutus rationabiliter, & cum Ecclesie utilitate obligari possit, & ita conferatur, ut exinde collator nullum seu directè, seu indirectè, temporale commodum percipiat, tunc non videtur illicitum, ante collationem, aut institutionem, exigere promissionem, vel iuramentum, v. g. quòd sincero animo beneficium accipiat, & non animo dimittendi; quòd sine collatoris, vel successorum ejus consensu resignare nolit, nec permutare, reservatà pensione; item si aliud incompatible, quamvis simplex beneficium obtineat, quòd istud statim resignare velit, &c. Licet enim talia, cum novam obligationem afferant, ideòque pacationem contineant, in ipsa collatione exigere non posse videantur, sicuti bene monet *Navar. cit. loco*, non tamen damnari potest, si consuetudo, aut statutum sit in aliqua Ecclesia, ut recepturi beneficium ante institutionem, aut collationem tale aliquod iuramentum edant, qua de re *Azor to. 1. lib. 11. c. 5. in fine, & to. 2. lib. 6. c. 9. q. 9.* Ratio dari debet, quia hoc non censetur esse pactum, sed statutum, seu consuetudo, cui conformare se debent ij, qui beneficia consequi volunt, quemadmodum simili ratione jurare coguntur, promovendi, seu instituendi, quòd statuta Ecclesie servare velint.

6 Notandum secundò. Si Capellania collativa obligationem contineat, ut Capella-

nus per seipsum quotidie sacrificet, ideòque obligatio indefinenter celebrandi imponatur personæ, explicari debet, ut quotidie sacrificet, quatenus potest, salvà honestate, & debità devotione. Ita hic, ubi id tradunt Canonistæ omnes, & explicavi *lib. 5. tract. 5. c. 3. n. 6.* Alia ratio est, si obligatio sacrificij quotidiani adhareat loco seu altari, tunc Capellanus alium substituere debet Sacerdotem, si ipsemet sacrificare nolit, aut non possit.

Notandum tertio: non censetur ea obligatio decens, si personæ imponatur, ut Capellanus quotidie Missam dicere debeat de B. Virgine, prout *ex hoc. c.* colligitur, & notavit *Innocent. Joan. And. n. 3. Abb. n. 5.* Est autem honesta institutio, seu fundatio adhærens loco, ut in certo altari, vel Capella per totum annum, quotidie fiat Missa de B. Virgine, vel pro defunctis, sicuti *ex Navar. lib. 3. consil. 9. de celebratione missarum editione 2. docui in cit. tract. 5. c. 1. n. 16.*

CAPITULUM XII. De Monachis.

PARAPHRASIS.

Monachi, quibus parochiales Ecclesie incorporatæ erant, constitutos Vicarios gravarunt, exiguam, & non competentem portionem reddituum tribuendo, ita ut hospitalitatem tenere non possent. Hoc intellecto mandat *Alex. III. Figoricensi Archiepiscopo*, ut nullum in posterum Vicarium à Monachis præsentatū recipiat, nisi tanta coram eo de Ecclesie proventus portio fuerit assignata, ut congruam sustentationem habere, & jura Episcopalia solvere possit.

SUMMARIUM.

1. Uniones talium Ecclesiarum varijs sapè modis fieri solent.
2. Semper tamen Curatis talibus, seu Vicarijs, sufficientes redditus dari debent, qui non tantum ad sustentationem, sed etiam

etiam ad exercendam hospitalitatem, & charitatis officia, ac jura Episcopalia solvenda sufficiant.

5. Quid attendendum ad sufficientes Curato redditus aestimandos?
4. Quomodo hi redditus augeri debeant, secundum Viri boni, maxime Episcopi, arbitrium, non sint sufficientes?
5. Si tamen tale unitum beneficium vacaverit, a Præbato v. g. cui unitum tale beneficium est, presentatio Vicarij admitti non debet ab Episcopo, nisi congrua illi portio ex redditibus Ecclesie assignata sit.
6. Vel saltem intra designatum ab Episcopo tempus designetur.

IN primis advertendum, quod parochiæ istæ quoad curam plebis Ordinario loci seu Diocesano Archiepiscopo subjectæ erant, quam ob rem Presbyter Vicarius ipsi presentandus, ab eoque instituendus erat, juxta c. 1. de Capellis Monachorum. Potest autem talis parochiæ non exemptæ incorporatio duobus modis fieri, prout docui in *dissert. de Præbatis* q. 206. & seqq. videlicet quoad temporalia tantum; vel quoad temporalia, & spiritualia simul.

Discrimen est inter has uniones, quia si parochia Monasterio, vel alicui Xenodochio v. g. incorporata tantum sit quoad temporales redditus, tunc in ea verus Parochus, cui omnis cura plebis sub Episcopo commissa sit, institui solet, sive id fiat ad præsentationem ipsius v. g. Xenodochij (si etiam jus patronatus habeat) sive ad præsentationem alterius patroni. Sin autem Monasterio v. g. talis parochia incorporata sit, etiam quoad spiritualia, adeoque pleno jure, sicuti *Gl.* loquitur in *cit. c. de privilegijs*, tunc curæ plebis, saltem quoad habitum, manente penes Monasterij Abbatem, tanquam perpetuum Parochum, seu Rectorem, in loco sui Vicarium Episcopo præsentare debet, qui est casus nostri capituli.

Nota primò. Curati plebis, seu Plebani sufficientes redditus habere debent, ut

præter sustentationem vitæ, etiam hospitalitatem, & charitatis officia exercere, atque jura Episcopalia solvere possint. Ita *hic. & in c. 1. eodem tit. in 6. in Clement. 1. de jure patronatus, & in Trident. sess. 24. c. 13. de reformat.* nam nisi id fiat, viri docti atque idonei, non multi reperientur, qui eo spiritu, ac zelo polleant, ut curam animatum cum magnis laboribus, & oneribus junctam suscipere velint; id verò in Ecclesiæ, & speciatim earum plebium, quibus præficiuntur, spirituale detrimentum cedit, juxta *cit. c. 1. & videri potest Rebuff. in tract. de portione congrua. n. 7.*

Quinam verò ceteri debeant redditus, sufficientes, ac debiti Curato, in eo in primis attendendum ad statum temporis presentis, uti notavit *Rebuff. n. 8. Selva de beneficijs p. 1. q. 1. n. 125.* ubi monet, & experientia probat, quòd Clerici nunc majore, quam olim annuo redditu indigeant: deinde distinguere oportet inter Ecclesiæ proprium Rectorem, & Vicarium, præsertim si temporalis, non investitus, & amovibilis sit; nam proprius Rector, seu Parochus, cum & in majore gradu honoris sit, & omnia parochiæ onera sustinere debeat, sed & hospitalitatis, ac misericordiæ officia præstare, tantò ampliore præbenda, seu amplioribus redditibus, dignus est. At verò Vicarius, cum principalem curam non habeat, sed ea penes alium sit, v. g. Monasterij Abbatem, minore portione contentus esse debet. Si tamen Vicarius intitularus sit, & idèò curam parochiæ actualem solus sustineat, major ex hoc capite portio ipsi competere debet. Considerandum quoque, num ipsimet Vicario, an verò Rectori principali, v. g. Abbati, incumbant onera jurium Episcopalianum, hospitalitatis, domus parochialis conservandæ &c. nam juxta onerum qualitatem æquum est Vicario portionem convenientem deputari, prout legi potest in *cit. Clement. 1. de jure patronatus S. sanct.*

Quæstio est, si parochiales redditus secundum boni viri, maxime ipsius Episcopi,

arbitrium sufficientes non sint, quomodo augeri debeant. Resp. plures esse modos. Primus est, ut attendatur, quisnam parochiales decimas, aliisque proventus accipiat, an fortè Episcopus, vel Abbas Monasterij, cui incorporata est, vel Nobilis loci, qui decimas tanquam in feudum sibi concessas possidet, iste enim Parochi redditus augere cogitur, sicuti docet *Rebuff. n. 17. & 47. Gutierrez in practiciis q. 17. n. 12.* quia translatio parochialium proventuum per unionem, donationem, aut infundationem non alia ratione facta intelligitur à Prælato Ecclesiastico, nisi ut Parocho sua competens portio, salva esse debeat, & fabricæ Ecclesiæ prospectum sit. *argum. c. de his. 4. de Ecclesijs edificandis*, ubi decernitur, si ædes parochiales restauratione, vel ædificatione indigeant, quòd earum Rectores de proventibus earundem Ecclesiarum, si supersint, ante alios subvenire debent: consequenter si redditus parochiales perveniant ad Monasterium, vel Xenodochium, exinde succurri debebit, tum fabricæ Ecclesiæ, tum ipsi Parocho, si indigeant, quippe, quibus ante omnia prospectum esse debet, sicuti docet *Gutierrez. n. 14.* Esset enim id indecens, ut redditus parochiales, qui propriè deputati sunt ad ministrorum sustentationem, & sacræ ædis conservationem, cum hominum penuriâ, ac desertione aliò applicari possent: quare nec valeat in hac re consuetudo, vel præscriptio contraria, quippe Ecclesijs damnosa, & sacris Canonibus inimica. *argum. c. 1. hoc. tit. in 6. & tradit Rebuff. n. 49. & 103.* Alter modus est, per unionem alterius beneficij, aut fructuum ex eo subtractionem aliquam juxta *c. 3. de Ecclesijs edificandis.* & dixi in *c. majoribus 8. hoc. tit.*

Tertius modus est, ut parochiani contribuant, quæ ad Rectoris, vel etiam fabricæ conservationem necessaria sunt, juxta Trident. *sess. 24. c. 13. de reformatione.* Ex quo textu etiam colligitur, hunc tertium modum succurrendi, adhibendum non esse,

nisi in defectum priorum, id est, si prioribus modis succurri non possit.

Nota secundò. Si Prælati, aut Capitulum, cui parochialis Ecclesia unita est, eâ vacante præsentent Vicarium Episcopo, præsentatio recipienda non est, nisi congrua ipsi ex parochia redditibus portio assignata sit: itaque spectato hoc jure & *Clement. 1. de jure patronatus*, pensio congrua designanda est, antequam præsentatio acceptetur, Quòd si dubium incidat, num portio, quam Monasterium v. g. Vicario dare vult, sufficiens, & congrua sit, ad Episcopum pertinet determinare, *argum. hujus c. & supra cit. Clement. 1.* atque Sede vacante, ad Capitulum Cathedralè, quod in administratione & jurisdictione Episcopali succedit. *c. his qui 11. c. cum olim 14. de majoritate*; atque in ejus designatione (adhibita cognitione summaria, qualis etiam adhibetur, cum de alimentis cognoscitur *L. penult. ff. qui sunt sui vel alieni juris*) considerari debent necessitas, ac decor debite sustentationis secundum personæ statum, scientiam, nobilitatem, corporis vires; item hospitalitatis, ac misericordiæ exercendæ obligatio, jura Episcopalia, aliæque onera, laboresque, qui sustinendi sunt; denique & reddituum parochialium quantitas, quemadmodum & dos pro modo facultatum patris, & dignitate mariti constituitur, *L. cum post 69. §. in domum ff. de jure dorum*, & videri potest *Rebuff. n. 62.*

Additur verò in *cit. Clement. 1.* Si Prælati Monasteriorum, quibus parochia unita sunt, intra terminum ipsi ab Episcopo Diocesano præfixum, congruam portionem Vicarij perpetuis, qui ab ipsis præsentantur, non designarint, ut implemet Episcopus designet, & ad ejus observationem Prælatos, tametsi alioquin exempti sint, per censuras Ecclesiasticas compellat, ita, ut Religiosi exempti subsint Episcopo quoad hoc, si nolint decenter tractare Vicarium perpetuum.